ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420171018
Lietas arhīva Nr. AA43-0272-20/4
ECLI:LV:ADAT:2020:0120.A420171018.17.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2020.gada 20.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA /Nosaukums A/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru SIA "Krīgaļu dzirnavas" tiktu atlīdzināti zaudējumi 9278,09 *euro* apmērā, sakarā ar SIA /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 21.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pamatojoties uz Ekonomikas ministrijas (turpmāk – ministrija) 2009.gada 9.februāra lēmumu Nr.1-6.1-53, pieteicēja SIA /Nosaukums A/ ieguva tiesības pārdot hidroelektrostacijā /Nosaukums/, Nītaures pagastā, Amatas novadā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. Minētās tiesības pieteicēja sāka īstenot 2009.gada 1.martā.

Ar ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-6.1-186 tika noteikts, ka pieteicējas hidroelektrostacijā /Nosaukums/saražotās un obligātā iepirkuma ietvaros iepirktās elektroenerģijas iepirkuma cenai ir piemērojams cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai s = 0,645 (*lietas 17.-21.lapa*).

2017.gada 31.oktobrī ministrijā saņemts zvērināta revidenta "Neatkarīgs ierobežotas pārliecības apliecinājuma ziņojums" un pieteicējas hidroelektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas (turpmāk arī – IRR) aprēķins (*lietas 26.-37.lapa*).

Ar ministrijas 2017.gada 30.novembra vēstuli Nr.451-2-8854 lūgts novērst nepilnības un atkārtoti iesniegt zvērināta revidenta ziņojumu un kopējo kapitālieguldījumu IRR aprēķinu.

2017.gada 13.decembrī ministrijā saņemts zvērinātas revidentes /pers. A/ "Neatkarīgs ierobežotas pārliecības apliecinājuma ziņojums" un koriģēts pieteicējas hidroelektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu IRR aprēķins (*lietas 22.-23., 38.-46.lapa*).

Ar ministrijas 2017.gada 29.decembra lēmumu Nr.1-6.1-381 (turpmāk – Lēmums) noteikts, ka pieteicējas hidroelektrostacijai /Nosaukums/, Nītaures pagastā, Amatas novadā piemērojamais cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai (s = 1) un ka Lēmums stājas spēkā 2017.gada 31.decembrī (*lietas 9.-11.lapa*).

[2] Pieteicēja pārsūdzēja Lēmumu Administratīvajā rajona tiesā, norādot pieteikumā turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Nav atrisināts jautājums par to, kāds ir ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 statuss.

Pārsūdzētais Lēmums ir pieņemts 2017.gada 29.decembrī saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumu Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtība" (turpmāk – Noteikumi Nr.262) 63.^{23}punktu.

Ņemot vērā no revidentes atzinumiem izrietošo, ka ne pirms ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 pieņemšanas, ne arī pēc tam nav bijusi pārkompensācija (tā nebūs arī nākotnē), ministrijai bija jāatceļ 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 no tā pieņemšanas brīža.

Ministrija nav novērsusi 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 darbības laikā pieteicējai radītās nelabvēlīgās sekas. Ar Lēmumu ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 bija jāatceļ no tā pieņemšanas dienas, taču šāds jautājums Lēmumā nav izlemts, un tādējādi izpaudusies ministrijas faktiskā rīcība – bezdarbība.

[2.2] Pieņemot Lēmumu, nav vērtēts jautājums par pieteicējai radītajiem zaudējumiem laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim.

Ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 darbības laikā, balstoties uz tajā noteikto pārkompensācijas koeficientu s = 0,645, pieteicējai par tās saražoto elektroenerģiju tika maksāta par 35,5 % mazāka cena, neievērojot Noteikumu Nr.262 37.^{11}punkta prasības.

No 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim sākotnējās iepirkuma cenas 0,19573 EUR/kWh jeb 195,73 *euro*/MWh vietā pieteicējai tika piemērota samazināta iepirkuma cena 0,12625 *euro*/kWh jeb 126,25 *euro*/MWh.

Norādītajā laika periodā pieteicējas elektrostacija saražoja elektroenerģijas apjomu, kas atbilst 133 536 kWh jeb 133,536 MWh, un, ja par to būtu samaksāta atbilstoša cena (0,19573 *euro*/kWh), samaksa būtu 0,19573 *euro*/kWh x 133 536 kWh = 26 137,03 *euro*. Faktiski pieteicēja ir saņēmusi 16 858,94 *euro* (0,12625 *euro*/kWh x 133 536 kWh) un pieteicējai ir radīti zaudējumi 9278,09 *euro* (26 137,03 – 16 858,94).

[2.3] Tiesības iesniegt savus IRR aprēķinus un attiecīgos revidentes atzinumus pieteicējai radās tikai pēc ministrijas IRR aprēķina saņemšanas.

Interpretējot Noteikumu Nr.262 63.^{8} un 63.^{18} punktu, secināms, ka iespēja IRR aprēķinu iesniegt preventīvi (pēc savas iniciatīvas), paredzēta: 1) komersantiem, kuri īsteno 63.^{8} punktā minētās tiesības mazāk nekā piecus pilnus kalendāra gadus; 2) ir mainīta elektrostacijas elektriskā vai siltuma jauda. Pārējos gadījumos IRR aprēķina iesniegšanas tiesības komersantam rodas tad, ja tas nepiekrīt ministrijas veiktā IRR aprēķina rezultātam.

Pieteicēja īsteno Noteikumu Nr.262 63.^{8} punktā minētās tiesības ilgāk nekā piecus gadus, turklāt pieteicējas elektrostacijas jauda nav mainīta kopš Noteikumu Nr.262 attiecīgo grozījumu spēkā stāšanās.

[2.4] Pieteicējas hidroelektrostacija nav bijusi un nebūs pārkompensēta, tādēļ tika atjaunota ar ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-6.1-186 samazinātā elektroenerģijas iepirkuma cena. Līdz ar to nav izšķirošas nozīmes tam, kurā brīdī pieteicēja iesniedza savu IRR aprēķinu.

[2.5] Pieteicēja vēlas, lai tai tiktu atlīdzināti izdevumi 350 *euro* apmērā par juridisko palīdzību.

[3] Rakstveida paskaidrojumā ministrija pieteikumu neatzīst, uztur Lēmumā norādīto pamatojumu un paskaidro turpmāk minēto.

[3.1] Ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 tiesiskums, kā arī pieteicējas prasījums par mantisko zaudējumu 9278,09 *euro* atlīdzināšanu, ir vērtēts administratīvajā lietā /numurs/.

Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 6.februāra spriedums lietā /numurs/ ir stājies spēkā 2018.gada 7.martā. Administratīvā rajona tiesa ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-6.1-186 atzina par tiesisku, kā arī norādīja, ka minētais ministrijas lēmums ir izpildīts, tas ir zaudējis spēku.

[3.2] Ministrija neatzīst pieteicējas prasījumu par zaudējumu 9278,09 *euro* atlīdzināšanu. Pieteicēja prasa atlīdzināt zaudējumus par periodu no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim, lai gan ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 pieņemts saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.^{10} punktu, bet pārsūdzētais Lēmums pieņemts, pamatojoties uz Noteikumu Nr.63.^{18}, 63.^{19} un 63.^{23} punktu.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.^{8} punktu ministrija IRR aprēķinu veica atbilstoši Noteikumu Nr.262 10.pielikumam. Elektrostacijas ieņēmumus (ieņēmumus no elektroenerģijas realizācijas) aprēķina saskaņā ar Noteikumu Nr.262 10.pielikuma 7.punktu, izmantojot faktiskos datus par elektrostaciju, kas norādīti ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumā Nr.1-6.1-186, un elektrostacijai atbilstošās Noteikumu Nr.262 10.pielikumā noteiktās līmeņatzīmes.

Noteikumu Nr.262 10.pielikuma 3. un 6.punktā ir noteiktas formulas, ar ko aprēķina sākotnējās investīcijas elektrostacijā un attiecīgi sākotnējo investīciju elektrostacijā korekciju, ņemot vērā uzstādītajai jaudai atbilstošās līmeņatzīmes.

[3.3] Ar 2017.gada 28.aprīļa vēstuli Nr.451-2-3149 "Par jautājumiem saistībā ar pārkompensācijas koeficienta aprēķināšanu" ministrija sniedza atbildi Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācijai, kurā ietilpst arī Mazās hidroenerģētikas asociācija, uz jautājumiem saistībā ar pārkompensācijas novēršanas koeficienta aprēķināšanu un zvērināta revidenta aprēķina iesniegšanu. Ministrija aicināja komersantus iesniegt arī zvērināta revidenta aprēķinus pirms ministrijas lēmuma izdošanas.

Vienlaikus ministrija ar 2017.gada 23.februāra vēstuli Nr.451-2-1408 „Par IRR aprēķinu" informēja Latvijas Atjaunojamās enerģijas federāciju par grozījumu spēkā stāšanos Noteikumos Nr.262 saistībā ar Eiropas Komisijas lēmumu par atbilstību Eiropas Savienības iekšējā tirgus prasībām. Tāpat ministrija bija izstrādājusi pārkompensācijas novēršanas mehānisma darbības blokshēmu saskaņā ar Noteikumiem Nr.262, ko vienlaikus ar minēto vēstuli nosūtīja Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācijai.

[3.4] Pieteicēja Noteikumu Nr.262 63.^{18}punktā paredzētās tiesības īstenoja pēc ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 pieņemšanas, lai gan Noteikumu Nr.262 grozījumi, kas stājās spēkā 2017.gada 1.maijā, tika pieņemti jau 2016.gada 5.jūlijā.

Ministrija atsaucas uz Komerclikuma 393.panta pirmo daļu, Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 2.panta otro daļu un Noteikumu Nr.262 63.^{11}punktu.

Ministrija uzskata, ka pieteicēja ir kavējusies ar zvērināta revidenta apstiprināta aprēķina iesniegšanu, tāpēc pieteicējai jāuzņemas atbildība par zaudējumiem, kas radušies pašas pieteicējas bezdarbības dēļ. Nav konstatējams zaudējumu atlīdzinājuma priekšnoteikums, proti, iestādes prettiesisks administratīvs akts, prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesiska bezdarbība.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2018.gada 21.augusta spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[4.1] 2016.gada 5.jūlijā Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr.444 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.444).

Ar Noteikumiem Nr.444 tika ieviests elektroenerģijas ražotāju, kuri izmanto obligātā iepirkuma tiesības, elektrostaciju pārkompensācijas novēršanas mehānisms, kas paredz izvērtēt katras elektrostacijas IRR visam atbalsta periodam, bet pārkompensācijas gadījumā piemērot elektroenerģijas iepirkuma cenas diferencēšanas koeficientu pārkompensācijas novēršanai. Maksimāli pieļaujamā peļņas norma noteikta 9 %.

Tiesa atsaucās uz Noteikumu Nr.262 63.^{8} punktu, norādot, ka Noteikumu Nr.262 60. un 84.punktā noteiktais pārskatu iesniegšanas termiņš ir 1.marts, bet Noteikumi Nr.444 stājās spēkā tikai 2017.gada 1.maijā.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.262 104.punktu aprēķinu par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu ministrijai bija jāveic 2 mēnešu laikā no Noteikumu Nr.444 spēkā stāšanās dienas.

Ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumā pieteicējas hidroelektrostacijas /Nosaukums/ aprēķinātā kopējā kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma ir 13,087 % un attiecīgi noteikts piemērojamais cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai (s = 0,645).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.^{11} punktu no 2017.gada 1.augusta pieteicējas hidroelektrostacijas /Nosaukums/ saražotajai obligātā iepirkuma ietvaros pārdotajai elektroenerģijai tika piemērots noteiktais koeficients, samazinot elektroenerģijas cenu par 35,5 %.

[4.2] Atsaucoties uz Noteikumu Nr.262 63.^{11}, 63.^{18}, 63.^{19} un 63.^{23} punktu, tiesa norādīja, ka cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai ir piemērojams, sākot ar nākamā kalendāra mēneša pirmo datumu pēc lēmuma, ar kuru noteikts cenu diferencēšanas koeficients, spēkā stāšanās dienas. Likumdevējs nav piešķīris ministrijai tiesības pārvērtēt un atcelt lēmumu, kas iepriekš bija pieņemts, pamatojoties uz Noteikumu Nr.262 63.^{10} punktu.

Enerģētikas likuma un Noteikumu Nr.262 normas neparedz tiesības elektroenerģijas ražotājiem saņemt kompensācijas par iepriekšējo periodu līdz kopējā kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas pārrēķinam, kas veikts saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.^{23} punktu.

[4.3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 6.februāra spriedumu lietā /numurs/ ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 atzīts par tiesisku. Minētais tiesas spriedums stājās spēkā 2018.gada 7.martā. Pieņemot Lēmumu, ministrija nebija tiesīga pārvērtēt 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-6.1-186.

Pārsūdzētais Lēmums pieņemts 2017.gada 29.decembrī, nosakot, ka Lēmums stājas spēkā 2017.gada 31.decembrī, lai ar Lēmumu noteiktais pārkompensēšanas novēršanas koeficients pieteicējai tiktu piemērots ar 2018.gada 1.janvāri.

Tiesa atzina, ka ministrija ir ievērojusi termiņu Lēmuma pieņemšanai, kā arī ir noteikusi dienu, ar kuru piemērojams cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai.

[4.4] Tiesa piekrita pieteicējas argumentam, ka Noteikumu Nr.262 normas neparedz tai tiesības pēc savas iniciatīvas iesniegt zvērināta revidenta aprēķinu par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu (sk. Noteikumu Nr.262 63.^{8} un 63.^{18} punktu), jo pieteicēja saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības izmanto ilgāk par pieciem gadiem. Vienlaikus tiesa konstatēja, ka ministrija, ievērojot labas pārvaldības principu un pamatojoties uz pieteicējas 2016.gada 11.oktobra pieprasījumu, ir veikusi pieteicējas hidroelektrostacijas /Nosaukums/ provizorisku kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinu, tas pieteicējai nosūtīts 2016.gada 3.novembrī. Pieteicējai aprēķināta kopējā kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma 8,114 % (tātad, mazāka par 9 %), tādēļ provizoriskais pārkompensācijas koeficients netiek piemērots (s = 1).

Nosūtot pieteicējai provizorisko aprēķinu, ministrija ir informējusi pieteicēju, ka aprēķins ir veikts, izmantojot pieteicējas sniegto informāciju, kā arī aprēķina veikšanas brīdī ministrijas rīcībā esošo informāciju par pieteicējas hidroelektrostaciju /Nosaukums/

[4.5] Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē ir paskaidrojis, ka laikā, kad ministrijai pieprasīts kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķins, nebija pietiekami skaidri definēts saņemtais atbalsts no Eiropas Savienības fondiem, un pieteicēja uzskatīja, ka aprēķinā ir jāiekļauj tikai tas atbalsts, kas saņemts no Noteikumu Nr.262 spēkā stāšanās brīža (*lietas 95.lapa*).

Atsaucoties uz Noteikumu Nr.262 63.^{8} punktu, 10.pielikuma 2. un 4.punktu, tiesa norādīja, ka no Noteikumu Nr.262 normām nav iespējams izsecināt, ka kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinā būtu ņemami vērā tikai tie atbalsta maksājumi, kas saņemti pēc Noteikumu Nr.262 spēkā stāšanās.

Noteikumi Nr.444 stājās spēkā 2017.gada 1.maijā, taču tie atbilstoši Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 7.panta pirmajai daļai tika publicēti oficiālajā laikrakstā "Latvijas vēstnesis" 2016.gada 19.jūlijā.

Pamatojoties uz Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 2.panta otro daļu, tiesa atzina, ka elektroenerģijas ražotāji, kuri izmanto atjaunojamos energoresursus, tika savlaicīgi informēti par tiesiskā regulējuma maiņu – pārkompensēšanas mehānisma ieviešanu un tā piemērošanas kārtību.

[4.6] Noteikumu Nr.444 anotācijā ir norādīts, ka neformālās saskaņošanas ietvaros tika saņemti atzinumi no Mazās hidroenerģētikas asociācijas, Vēju enerģijas asociācijas, Latvijas Biogāzes asociācijas, Latvijas siltumuzņēmumu asociācijas, komercbankas "Nordea", kuru atzinumos izteiktie iebildumi un priekšlikumi ir daļēji ņemti vērā, precizējot noteikumu projektu.

No minētā tiesa secināja, ka Noteikumu Nr.444 projekta izstrādē ir līdzdarbojušās arī atjaunojamās enerģijas nevalstiskās organizācijas – atjaunojamās enerģijas jomas asociācijas, tostarp Mazās hidroenerģētikas asociācija. Tiesa atzina, ka atjaunojamās enerģijas jomas komersanti bija informēti par pārkompensācijas mehānisma ieviešanu, tā tiesisko regulējumu un piemērošanu.

No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka par Noteikumu Nr.262 2016.gada 5.jūlija grozījumu piemērošanu ministrija ir sniegusi skaidrojumus arī Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācijai, kura apvienojusi atjaunojamās enerģijas jomas

asociācijas.

No ministrijas sniegtajiem skaidrojumiem tiesa konstatēja, ka nav bijuši jautājumi par to, vai atjaunojamās elektroenerģijas ražotāju saņemtās atbalsta summas jāiekļauj elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinā. 2017.gada 23.februāra skaidrojumā dotas pārkompensācijas mehānisma darbības shēmas, bet 2017.gada 28.aprīļa skaidrojumā sniegtas atbildes uz Latvijas Atjaunojamās enerģijas federācijas jautājumiem par zvērināta revidenta aprēķina iesniegšanas kārtību.

Tiesa atzina, ka pieteicējai bija iespēja rast atbildes uz jautājumiem par Noteikumu Nr.444 normu piemērošanu. Tādējādi pieteicējai bija iespēja savlaicīgi veikt ministrijas 2016.gada 3.novembrī sniegtā kopējās kapitālieguldījumu peļņas normas provizoriskā aprēķina pārrēķinu, iekļaujot saņemtos atbalsta maksājumus.

No Noteikumu Nr.444 anotācijas izriet, ka provizoriskam kopējās kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinam ministrijas interneta vietnē ir bijis paredzēts ievietot *MS Excel* rīku.

Tiesa secināja, ka pieteicējai bija iespēja prognozēt ministrijas saskaņā ar Noteikumu Nr.262 $63.^{10}$ punktu veikto kopējās kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinu, kā arī savlaicīgi nodrošināt Noteikumu Nr.262 $63.^{18}$ punktā noteiktā zvērināta revidenta aprēķina sagatavošanai nepieciešamo informāciju. Pieteicējas nesaņemtais valsts atbalsts ir radies pieteicējas nepietiekams rūpības dēļ, neiesniedzot savlaicīgi zvērināta revidenta apliecinātu aprēķinu.

[4.7] Tiesa atzina Lēmumu par tiesisku un norādīja, ka nav konstatējami priekšnoteikumi pieteicējas prasītā administratīvā akta izdošanai, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti zaudējumi 9278,09 *euro*.

Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus – izmaksas par juridisko palīdzību 350 *euro*.

Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 92.pantu, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 1.panta pirmo daļu, 4.panta pirmo daļu un 6.panta pirmo daļu, tiesa atzina, ka nav pamata pieteicējas prasīto mantisko zaudējumu atlīdzināšanai tāpēc, ka Lēmums ir tiesisks.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 21.augusta spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā pēc būtības norādīti tādi paši argumenti kā pieteikumā. Pieteicēja nepiekrīt tam, ka zaudējumi būtu radušies nepietiekamas rūpības dēļ. Pieteicējai tika dots mazāk par vienu mēnesi, lai sagatavotos apgrozījuma kritumam par vairāk kā 35 %, un tas nevar tikt atzīts par saprātīgu un saudzējošu pārejas periodu. Nav ievērota labas pārvaldības prakse.

[6] Rakstveida paskaidrojumā ministrija apelācijas sūdzību neatzīst, bet piekrīt pirmās instances tiesas spriedumam.

[7] 2019.gada 26.aprīlī Administratīvā apgabaltiesa pieteikumu atstāja bez izskatīšanas.

Senāta Administratīvo lietu departaments 2019.gada 2.jūlijā atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 26.aprīļa lēmumu un nodeva lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Motīvu daļa

[8] Pieteicēja lūdz lietu izskatīt mutvārdu procesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām gadījumā, ja lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai izspriestu lietu rakstveida procesā, kā arī procesa dalībniekiem ir bijusi iespēja sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un procesa dalībnieku atkārtota uzklausīšana nav nepieciešama, apgabaltiesa lietu var izskatīt rakstveida procesā neatkarīgi no procesa dalībnieku vēlmēm (*sk. sal. Senāta 2016.gada 13.oktobra lēmuma lietā Nr.SKA-989/2016 6.punktu*). Rakstveida procesā lietas dalībniekiem būtībā tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā, tādēļ procesa veids nevar ietekmēt lietas dalībnieku procesuālās tiesības.

Tiesības uz taisnīgu tiesu veido vairāki savstarpēji saistīti elementi jeb garantijas un principi, kas katrs atsevišķi un visi kopā ir vērsti uz to, lai nodrošinātu pilnvērtīgu tiesību aizsardzības mehānismu – taisnīgas tiesas procesu. Tostarp tiesības uz taisnīgu tiesu ietver tiesības uz mutvārdu procesu vismaz vienā tiesas instancē, kas lietu izskata pēc būtības (*sk. sal. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002.gada 5.septembra lēmuma lietā Speil pret Austriju 2.punktu*).

Analizējot tiesību uz mutvārdu procesu īstenošanu administratīvajās lietās, atzīts, ka Administratīvā procesa likums procesa dalībniekiem garantē tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā vismaz vienā instancē, un šo tiesību izmantošana ir atstāta procesa dalībnieka ziņā (*sk. sal. Senāta 2017.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-246/2017 9.punktu*).

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējai tika nodrošinātas tiesības uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā Administratīvajā rajona tiesā. Lietā neatrodas pierādījumi tam, ka pirmās instances tiesas sēdē procesa dalībniekiem būtu liegtas vai ierobežotas tiesības paust savus argumentus par lietas apstākļiem vai iesniegt pierādījumus. Lietā nav iesniegti tādi jauni pierādījumi, kuru pārbaudei būtu nepieciešams rīkot tiesas sēdi.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka nav nepieciešamības noteikt šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt savus paskaidrojumus par lietas apstākļiem un iesniegt pierādījumus, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga, bet pieteicējas lūgums ir noraidāms.

[9] Ministrija 2017.gada 3.jūlijā saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.[10] un 104.punktu ar lēmumu Nr.1-6.1-186 noteica, ka pieteicējas saražotās un obligātā iepirkuma ietvaros iepirktās elektroenerģijas iepirkuma cenai ir piemērojams cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai (s = 0,645).

Savukārt ar Lēmumu, pamatojoties uz Noteikumu Nr.262 63.[1 8] punktu, tika noteikts, ka pieteicējas saražotās un obligātā iepirkuma ietvaros iepirktās elektroenerģijas iepirkuma cenai ir piemērojams cenas diferencēšanas koeficients pārkompensācijas novēršanai (s = 1) un ka Lēmums stājas spēkā 2017.gada 31.decembrī.

Senāts šajā lietā ir norādījis, ka galvenais strīdus jautājums ir, vai pieteicējai vispār, kopumā pienākas atlīdzinājums par cenu starpību, kas radās, piemērojot koeficientu, ko noteic ar ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmumu (*sk. Senāta 2019.gada 2.jūlija lēmuma lietā Nr.SKA-1330/2019 6.punktu*).

Tādējādi lietā ir strīds par to, vai pieteicējai pēc būtības pienākas 9278,09 *euro* (cenu starpība), ko pieteicēja neieguva laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim.

Pieteikuma priekšmets šajā lietā ir par pieteicējas prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanu, kā arī pieteicēja vēlas, lai tai tiktu atlīdzināti izdevumi par juridisko palīdzību šīs lietas vešanā.

[10] Pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[11] Atbilstoši judikatūrai, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Tiesa minētajā vērtējumā nav saistīta ar atteikumā izdot labvēlīgu administratīvo aktu norādītajiem apsvērumiem (*sk.*, *piemēram*, *Senāta 2008.gada 10.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-100/2008 7.punktu, 2010.gada 3.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-355/2010 8.punktu un 2019.gada 28.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-943/2019 11.punktu*).

Ievērojot minēto, secināms, ka, izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv personas prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Turklāt tiesa nav saistīta ar atteikumā izdot labvēlīgu administratīvo aktu norādītajiem apsvērumiem.

Noteikumu Nr.262 VI[2] nodaļa paredz cenas diferencēšanas koeficientu pārkompensācijas novēršanai (pārkompensācijas koeficienta) noteikšanu, ja komersanta elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma visam atbalsta periodam pārsniedz 9 %.

Tādējādi, lai konstatētu, vai pastāv tiesisks pamats izdot pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu, vispirms ir jāpārbauda, vai laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim pieteicēja bija pārkompensēta, vai pieteicējai tika pamatoti piemērots pārkompensācijas koeficients (s = 0,645). Citiem vārdiem, vai pastāvēja pārkompensācija, kas bija jānovērš.

[12] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja nav bijusi pārkompensēta. Saskaņā ar lietā esošajiem pierādījumiem pieteicējas hidroelektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma nav pārsniegusi 9 % visam atbalsta periodam. Šāds fakts ir atzīts Lēmuma pamatojumā (*lietas 10.lapas otra puse*).

Tā kā laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim pieteicēja nebija pārkompensēta, pieteicējai pienācās atbalsta summa pilnā apmērā.

Lietā nav strīda par to, ka atbalsta summu pieteicēja saņēma tikai daļēji, jo laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim tika piemērots pārkompensācijas koeficients (s = 0,645).

Pieteicēja pamatoti argumentē, ka Noteikumu Nr.262 normas nenoteica tai pienākumu pēc savas iniciatīvas iesniegt zvērināta revidenta aprēķinu par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu (Noteikumu Nr.262 63.[8] un 63.[18] punkts).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.262 63.8 punktu gadījumā, ja elektroenerģijas ražotājs izmanto tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 29.pantu, piecus pilnus kalendāra gadus, ieskaitot gadu, par kuru tiek iesniegts šo noteikumu 60.punktā minētais pārskats, un komersants nav iesniedzis šo noteikumu 63.[18] punktā minēto aprēķinu, ministrija divu mēnešu laikā pēc minētā pārskata saņemšanas veic aprēķinu par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu visam atbalsta periodam saskaņā ar šo noteikumu 10.pielikumu. Par atbalsta perioda sākumu ir uzskatāms brīdis, kad ražotājs sācis izmantot tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 29.pantu.

Savukārt Noteikumu Nr.262 63.[18] punktā ir noteikts, ka gadījumā, *ja komersants nepiekrīt ministrijas veiktā aprēķina* par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu visam atbalsta periodam rezultātam vai *pēc savas iniciatīvas, ja* komersants izmanto šo noteikumu 63.8 punktā minētās tiesības mazāk nekā piecus pilnus kalendāra gadus vai ir mainīta elektrostacijas elektriskā vai siltuma jauda, tas iesniedz ministrijā zvērināta revidenta apstiprinātu aprēķinu par elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējo peļņas normu visam atbalsta periodam un to pamatojošus dokumentus.

Apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nebija iestājušies priekšnoteikumi, pie kuriem pieteicējai būtu pienākums pēc savas iniciatīvas iesniegt zvērināta revidenta apstiprinātu aprēķinu vēl pirms ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma pieņemšanas, jo pieteicēja saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma tiesības izmanto ilgāk par pieciem gadiem, kā arī

lietā nav pierādījumu tam, ka būtu mainīta pieteicējas hidroelektrostacijas elektriskā vai siltuma jauda. Tādējādi pieteicējai radās pienākums iesniegt zvērināta revidenta apstiprinātu aprēķinu tikai pēc tam, kad ministrija pieņēma 2017.gada 3.jūlija lēmumu, kuram pieteicēja nepiekrita.

Jāņem vērā arī tas, ka pieteicēja 2016.gada 11.oktobrī, tātad vēl pirms normatīvo aktu grozījumu spēkā stāšanās (Noteikumi Nr.444 stājās spēkā 2017.gada 1.maijā), bija vērsusies ministrijā, lūdzot veikt hidroelektrostacijas /Nosaukums/ provizorisku kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinu. Apgabaltiesas ieskatā šāda pieteicējas rīcība neliecina par bezrūpīgu attieksmi pret tiesību normās noteiktajām prasībām.

Pamatojoties uz minēto pieteicējas pieprasījumu, ministrija veica pieteicējas hidroelektrostacijas /Nosaukums/provizorisku kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķinu, kas pieteicējai tika nosūtīts 2016.gada 3.novembrī. No ministrijas veiktā aprēķina ir redzams, ka aprēķināta kopējā kapitālieguldījumu iekšējās peļņas norma 8,114 %, kas ir mazāka par 9 %, līdz ar to provizoriskais pārkompensācijas koeficients netiek piemērots (s = 1).

Tādējādi, nosūtot pieteicējai provizorisko aprēķinu, ministrija faktiski informēja pieteicēju par to, ka attiecīgs aprēķins ir veikts un ka saskaņā ar ministrijas rīcībā esošo informāciju pārkompensācija nav konstatēta.

Pastāvot šādiem apstākļiem, pieteicējai bija radusies pārliecība par to, ka tā nav pārkompensēta un ir pamats saņemt pilnu atbalsta summu.

[13] Tā kā pieteicēja nav bijusi pārkompensēta, ir saskatāms tiesisks pamats pieteicējas prasītā administratīvā akta izdošanai.

[14] Apgabaltiesa konstatē, ka pēc šīs lietas izskatīšanas pabeigšanas normatīvajos aktos, kas noteic atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināmās iestādes kompetenci, ir veikti grozījumi.

Ar Ministru kabineta 2019.gada 10.decembra noteikumu Nr.621 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumos Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību"" 1.19.apakšpunktu Noteikumu Nr.262 63.^{8}, 63.^{10}, 63.^{12}, 63.^{17}, 63.^{18}, 63.^{20}, 63.^{21}, 63.^{22} un 63.^{23} punktā aizstāti vārdi ,,Ekonomikas ministrija" (attiecīgā locījumā) ar vārdiem "Būvniecības valsts kontroles birojs" (attiecīgā locījumā), minētie grozījumi ir stājušies spēkā 2020.gada 1.janvārī.

Secināms, ka pienākums izdot pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu jāuzliek Būvniecības valsts kontroles birojam.

[15] Izvērtējot ministrijas paustos apsvērumus, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

Administratīvā lieta /numurs/ bija ierosināta par ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmuma Nr.1-6.1-186 atzīšanu par prettiesisku, kā arī par mantisko zaudējumu 9278,09 *euro* atlīdzināšanu.

Pastāvot lietas /numurs/ izskatīšanas brīdī konstatētajiem apstākļiem (šajā lietā apstākļi ir atšķirīgi, kā arī ir cits pieteikuma priekšmets), ministrijas 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 tika atzīts par tiesisku, bet zaudējumu atlīdzināšana tika izskatīta saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu (zaudējumu atlīdzinājuma priekšnoteikums ir iestādes prettiesisks administratīvs akts, prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesiska bezdarbība). Prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas ir pakārtots pamata prasījumam par iestādes lēmuma tiesiskumu.

Izskatāmajā lietā pieteikuma priekšmets ir pieteicējas prasītā administratīvā akta izdošana, proti, par pieteicējai pienākošos atbalsta maksājuma saņemšanu pilnā apmērā.

Ministrija nepamatoti argumentē, ka tās 2017.gada 3.jūlija lēmums Nr.1-6.1-186 tika atzīts par tiesisku, tāpēc pieteicējai par laika periodu no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim nepienākas atbalsta maksājums pilnā apmērā. Pieteicējas mērķis ir labvēlīga administratīvā akta izdošana, tādēļ ministrijas iepriekš pieņemts negatīvs lēmums nevar būt par tiesisku pamatu, lai atteiktos izdot pieteicējas prasīto administratīvo aktu, ja ir konstatējami tā izdošanas priekšnoteikumi. Līdz ar to ministrija nepamatoti atsaucas uz 2017.gada 3.jūlija lēmumu Nr.1-6.1-186, lai pamatotu atteikumu samaksāt pieteicējai pienākošos atbalsta maksājumu pilnā apmērā (*lietas 57.lapa*).

Izskatāmajā lietā būtiski ir tas, ka pieteicēja *nav bijusi pārkompensēta*, un par to lietā strīda nav. Respektīvi, nav bijusi pārkompensācija, kuru (atbilstoši piemērojamās tiesību normas mērķim) būtu bijis jānovērš. Līdz ar to secināms, ka pieteicējai pēc būtības pienācās atbalsta maksājums pilnā apmērā, taču laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim pieteicēja to saņēma tikai daļēji. Ja ministrijas aprēķins izrādās kļūdains (kā tas ir konstatēts šajā lietā), komersantam jābūt iespējai saņemt tam pienākošos atbalsta maksājumu pilnā apmērā.

[16] Pirmās instances tiesa sprieduma motīvu daļā ir atteikusies atlīdzināt pieteicējas izdevumus par saņemto juridisko palīdzību, taču sprieduma rezolutīvajā daļā tiesas lēmums nav ietverts.

No apelācijas sūdzības satura ir saprotams, ka pirmās instances tiesas spriedums tiek pārsūdzēts pilnā apmērā.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nesaskata šķēršļus, lai izlemtu jautājumu par pieteicējas prasīto atlīdzinājumu.

Atlīdzināšanas likuma 7.panta ceturtā daļa noteic, ka par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai.

Saskaņā ar juridiskajā literatūrā ietvertajām atziņām personai, kura pati risina savu lietu, izdevumi sakarā ar juridisko palīdzību nerodas. Ja izdevumi nerodas, tad nav pamata runāt par mantisko zaudējumu (*sk. sal. Gredzena I., Mita D. 92.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu*

namu aģentūra, 2013, 919.-920.lpp.).

Apgabaltiesa konstatē, ka lietā ir 2018.gada 18.jūlija rēķins Nr.KG-18/08/1, no kura izriet, ka šo rēķinu pieteicējai ir izrakstījis /pers. B/ par pieteikuma sagatavošanu un par pieteicējas pārstāvību tiesā. Atbilstoši Uzņēmumu reģistra datiem /pers. B/ ir pieteicējas amatpersona ar tiesībām pārstāvēt komercsabiedrību atsevišķi.

Tā kā pieteicējas pārstāvību šajā lietā ir īstenojusi pieteicējas amatpersona, nav pamata konstatēt, ka pieteicējai būtu radušies izdevumi par juridisko palīdzību. Tas, ka formāli ir izrakstīts 2018.gada 18.jūlija rēķins Nr.KG-18/08/1, nemaina minēto secinājumu.

Apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā nav konstatējami pieteicējas mantiskie zaudējumi, ko varētu atlīdzināt. Līdz ar to ir noraidāms prasījums par pieteicējas izdevumu par saņemto juridisko palīdzību atlīdzināšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 254.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

SIA /Nosaukums A/ pieteikumu apmierināt daļā par labvēlīga administratīvā akta (par laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim SIA /Nosaukums A/ nesaņemtā atbalsta maksājuma izmaksu SIA /Nosaukums A/) izdošanu.

Uzlikt pienākumu Būvniecības valsts kontroles birojam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu par laika periodā no 2017.gada 1.augusta līdz 31.decembrim SIA /Nosaukums A/ nesaņemtā atbalsta maksājuma izmaksu SIA /Nosaukums A/.

Noraidīt SIA /Nosaukums A/ pieteikumu daļā par mantisko zaudējumu (izdevumu par juridisko palīdzību) atlīdzināšanu.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt SIA /Nosaukums A/ tās samaksāto valsts nodevu 90 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente R.Paegle

Tiesnese I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane